

LIETUVOJE IŠAUGINTŲ SKIRTINGŲ GENOTIPŲ ŽIEMINIŲ KVIEČIŲ (*TRITICUM AESTIVUM SP. VULGARE*) CHEMINĖ SUDĖTIS

J.Šeškevičiene, H.Jeroch, L.Degutytė, I.Slankevičiūtė, H.Kluge, A.Dolbusin, K.Oloff, R.Gružasuskas, G.Juodeikiene

Santrauka. 1992-1996 m. analizuota skirtingų veislių žieminių kviečių, išaugintų dviejose Lietuvos augalų veislių tyrimų stotyse, cheminė sudėtis (pelenai, baltymai, reibalai, ląsteliena, neazotinės ekstraktinės medžiagos, krakmolas, cukrūs, ląstelių sienelių atraminės, skaidulinės medžiagos, krakmolui nepriklausantys polisacharidai, amino rūgštys, mineralinės medžiagos) ir fazinis aktyvumas. Iš viso tirta 50 kviečių pavyzdžių. Pelenų, baltymų, ląstelienos, riebalų, krakmolo ir cukraus kiekis priklausė ir nuo veislės, ir nuo derliaus metų. Lietuvoje išaugintų kviečių 1kg sausųjų medžiagų vidutiniškai buvo: 18g pelenų, 24g riebalų, 824g neazotinių ekstraktinių medžiagų, 690g krakmolo ir 32g cukraus. Palyginti su naujausiais vokiečių ir kitoje pasaulinėje literatūroje pateiktais duomenimis, Lietuvoje išaugintuose kviečiuose baltymų (104g/kg SM) yra gerokai mažiau, o ląstelienos (31g/kg SM), kaip ir neutraliais tirpalais išplauto pluošto (117g/kg SM), - šiek tiek daugiau. 1kg sausųjų medžiagų baltymų, palyginti su literatūroje pateiktais duomenimis, yra mažiau, taip pat mažiau tarp jų yra nepakeičiamųjų amino rūgščių. Kaip ir vokiečių autorių duomenimis, Lietuvoje išaugintuose kviečiuose labai įvairuoja bendrasis krakmolui nepriklausančių polisacharidų kiekis (96-124g/kg SM), tirpiųjų šių polisacharidų kiekis (31-46g/kg SM), bendrasis arabinoksilanų kiekis (48-79g/kg SM) bei tirpiųjų arabinoksilanų kiekis (7-19g/kg SM). Lietuvoje išaugintuose kviečiuose esantis bendrojo fosforo (3,81g/kg SM) ir fitino fosforo (2,59g/kg SM) kiekis bei fitazinio aktyvumo dydis (807 FTU/kg SM) atitinka vokiečių autorių pateiktus duomenis. Skirtingų veislių kviečių fitazinis aktyvumas labai įvairavo (562-1034 FTU/kg SM).

Raktažodžiai: žieminiai kviečiai, cheminė sudėtis, fitazinis aktyvumas.